

Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

PENSUM TIL BÅTFØRERPRØVEN

REVIDERT 2014

Innholdsfortegnelse

	1
1 Pensum til båtførerprøven består av fire deler	3
1.1 Sjømannskap	3
1.2 Lover og regler	4
1.3 Navigasjon og kartlesing	5
1.4 Spesielt viktige emner	6
1.4.1 Sjømerker – i kartet og i virkeligheten	6
1.4.2 Symboler i kartet	6
1.4.3 Sjøveisregler: Hvem skal holde av veien?	6
1.4.4 Lanterner og flagg	6
1.4.5 Lover og regler	6
1.4.6 Nødsituasjoner	6
1.4.7 Godt sjømannskap	6

1 Pensum til båtførerprøven består av fire deler

1. Sjømannskap
2. Lover og regler
3. Navigasjon og kartlesing
4. Spesielt viktige emner

Pensumet beskriver den kunnskapen som kandidater til båtførerprøven må tilegne seg før de tar den teoretiske prøven. Spørsmål fra del fire, *spesielt viktige emner*, vil under båtførerprøven vektlegges mer enn spørsmål fra de andre emnene.

1.1 Sjømannskap

Kandidaten skal ha kunnskap om:

- a. Egnede sikkerhetsutrustning i fritidsbåter og riktig bruk av det
 - flyteutstyr
 - dødmannsknapp
 - ombordstigningsanordning
 - drivanker
 - lydsignalapparat
 - bærbare brannslukningsapparat (1 – 6 kg) for pulver, skum, vann og CO₂
 - fastmonterte slukkeanlegg (motorrom)
 - nødraketter, bluss og andre hjelpemidler for nødsignalisering
- b. brannfare, brannårsaker, brannslukking og forholdsregler for å forhindre brann
 - bensindamp
 - propansystemer
 - betydning av oksygen
- c. bruk av SR-radio (VHF) og mobiltelefon på sjøen
 - SR-radio (VHF) kanal 16 og DSC (Digital Selective Calling)
 - kystradiostasjonenes telefonnummer: 120
 - rekkevidde, muligheter og begrensninger ved SR-radio (VHF) og mobiltelefon
- d. nødvendige forholdsregler på sjøen, nødsituasjoner, varsling og redningstjenesten
- e. assistanse og slep
- f. at forskjellige båttyper kan ha forskjellig bruksområde
 - konstruksjonskategorier (CE) – for fritidsfartøy A, B, C, D
- g. betydningen av riktig trim, tilstrekkelig stabilitet og avpasset motorstyrke
- h. betydningen av ikke å overbelaste båten
 - fribord, dypgående, stabilitet og lasteevne
- i. betydningen av godt vedlikehold av båt, motor, rigg og utstyr
 - drivstoffsystem, kjølesystem, smøreolje
- j. regler for sikker og forsvarlig fortøyning, samt arrangement av dregg/anker
- k. viktige miljøhensyn slik som utslipp, reservater, nasjonalparker, forsøpling og støy
- l. ansvarsforhold og forsikringsmuligheter

m. førstehjelp

- BLÅS (bevissthet, luftveier, åndedrett, sirkulasjon)
- HLR (hjerte- lungeredning)
- behandling av indre/ytre blødninger
- nedkjøling (hypotermi)
- førstehjelpstiltak ved skader på kroppen som følge av kollisjon eller fall i høy hastighet (høyenergiskader)

n. meteorologiske forhold

- vær og vind
- sjøforhold
- siktforhold

o. sikkerhet i forbindelse med vannsportsaktiviteter

p. farer forbundet med høy fart

- høyhastighetsnavigasjon
- forsinkelse ved bruk av elektronisk utstyr
- innsnevret syn, tunnelsyn
- forsvarlig avstand til land
- risiko og konsekvenser

q. godt sjømannskap

- sjøvetreglene
- holdninger til sjøs og respekt for andre brukere av farvannet
- egen adferds betydning for andres sikkerhet og trivsel

1.2 Lover og regler

Kandidaten skal ha god kunnskap om Sjøveisreglenes avsnitt om:

a. regler for styring og seilas

- vikeplikt mellom motorbåter
- vikeplikt mellom motorbåt og seilbåt
- vikeplikt for nyttetraffikk
- vikeplikt mellom seilbåter
- trafikkseparasjonssystem

b. lanterner og signalfigurer

- lanterner på stor og liten motorbåt
- lanterne på robåt
- lanterner på seilfartøy
- signalflagg A – jeg har dykker nede
- lanterne og dagsignal for sleping

c. utstyr for lydsignaler – regel 33

d. manøversignaler – regel 34 (a) og (b)

e. lydsignaler under nedsatt sikt – regel 35 (a) og (i)

f. nødsignaler vedlegg IV – (1 a-l, l (i), o og 2).

g. regler for norske farvann - regel 43, 44, 45 og 54

Kandidaten skal ha kunnskap om:

- h. de viktigste bestemmelser i lover og forskrifter som gjelder for fritidsbåter:
- lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter (småbåtloven)
 - o §§ 1, 22, 23, 27, 32, 33, 35 og kapittel 5
 - lov om friluftslivet (friluftsloven)
 - o §§ 1 - 8
 - lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven)
 - forskrift 03. mars 2009 nr. 259 om krav til minstealder og båtførerbevis mv. for fører av fritidsbåt
 - forskrift 25. juni 2010 nr. 975 om tap av retten til å føre båtførerbevispliktig fritidsbåt
 - forskrift 24. februar 1983 nr. 624 om begrenset fart ved passering av badende
 - forskrift 15. desember 2009 nr. 1546 om fartsbegrensninger i sjø, elv og innsjø
 - forskrift 08. mai 1995 nr. 409 om flyteutstyr om bord på fritidsfartøy
 - forskrift 15. juni 2001 nr. 634 om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker
 - forskrift 20. oktober 1983 nr. 1580 om sikringstiltak for gassfyrte anlegg m.m.
 - forskrift 15. januar 2016 nr. 35 om produksjon og omsetning av fritidsfartøy og vannscootere mv.
 - o CE-merking
 - o produsentskilt
 - o CIN kode (skrognummer)
 - o brukerhåndbok
 - o teknisk dokumentasjon (vedlegg 4)
 - o samsvarserklæring (vedlegg 20)

1.3 Navigasjon og kartlesing

Kandidaten skal ha kunnskap om:

- a. seilasregler ved bruk av fyr, lykter og faste- og flytende sjømerker, herunder ha kjennskap til IALA A-systemet (kardinal-, lateral-, spesial- og senterleiemerke, frittliggende fare)
- b. kartets oppbygging, symbolbruk og kartdatum
- c. kompassets funksjonsmåte
- d. hva som forårsaker deviasjon og misvisning, og hvordan man tar hensyn til dette
- e. muligheter og begrensninger med elektroniske navigasjonshjelpemidler (GPS, elektroniske kart og applikasjoner/programmer på telefon og nettbrett)
- f. generelt om strøm og tidevann

Kandidaten skal gjennom praktiske beregninger vise at han/hun:

- g. kan orientere seg i kartet ved bruk av kompass og GPS-koordinater
- h. kan orientere seg i kartet ved bruk av fyr, lykter og landemerker
- i. kan beregne hastighet og seilt distanse

1.4 Spesielt viktige emner

Følgende er kunnskap det er forventet at båtføreren skal kunne for å føre en båt med minimum av sikkerhet. Spørsmål om denne kunnskapen vil under båtførerprøven bli vektlagt mer enn andre emner.

1.4.1 Sjømerker – i kartet og i virkeligheten

- stake eller båke med peker
- kardinal- og lateralsystemet
- spesialmerker

1.4.2 Symboler i kartet

- skvalpeskjær, grunner, broer, kabel, rørledninger og luftspenn
- sektor og karakterer på fyrlykter

1.4.3 Sjøveisregler: Hvem skal holde av veien?

- to motorbåter har kryssende kurser
- motorbåt og seilfartøy har kryssende kurser
- seil- og motorfartøy har kryssende kurs med ferge/frakteskip i trangt farvann
- sjøveisregel 43 og 44

1.4.4 Lanterner og flagg

- lanterneføring for motorbåt og seilbåt
- signalflagg A – jeg har dykker nede

1.4.5 Lover og regler

- promillegrense for fører av båt opp til 15 meter
- regler for bruk av flyteutstyr

1.4.6 Nødsituasjoner

- kystradiostasjonens nummer 120
- SR-radio (VHF) kanal 16

1.4.7 Godt sjømannskap

- farer forbundet med høy fart